

EKO FANZİN
EKO FANZİN
EKO FANZİN

2025 -2026
SONBAHAR-KIŞ

Dosya:

SAVAŞ VE EKOKIRIM

ARAMIZA KATIL!

GENÇLERİN ANTİKAPİTALİST
EKOLOJİ TOPLULUĞU

İÇİNDEKİLER

- 2 **Doğanın Çocukları**
Biz Kimiz?
- 3 **Yaşama Savaş Açmak**
İrem Serim
- 6 **Nükleer Çağda Savaş ve Ekolojik Yıkım**
Beyda Ceylan
- 8 **Savaşlardaki Hayvan Sömürüsü**
Çağdaş Özbakır
- 11 **Yeşil Yıkama ve Veganlık Altında Kırım**
Zehra Yağmur Şimşek
- 14 **Daha İyi Bir Dünya**
Zeynep Küçükkeskin
- 16 **El Badawi: Kök Salmanın Hikayesi**
İrem Serim
- 18 **Zeytin Dalı**
Sultan Atınpınar

İçerik ve Tasarım Editörü

İrem Serim

[@doganincocuklari](https://www.instagram.com/doganincocuklari)

[@DogannCocuklari](https://twitter.com/DogannCocuklari)

biz kimiz?

Merhaba, Doğanın Çocukları!

Bu fanzini bir ihtiyaç doğrultusunda hazırladık. Yeryüzü, kapitalizmin çarkları arasında boğulurken dereler kuruyor, ormanlar yanıyor, topraklar betona bulunuyor. Biz bu düzenin gönüllü seyircileri değil, inatçı karşıtlarıyız. Çünkü inanıyoruz: Biz doğayı savunmuyoruz, biz kendini savunan doğanın parçasıyız.

Kampüslerimizden yükselen "Ekolojik Üniversite" talebimiz, doğayla barış içinde bir yaşamın mümkün olduğunu hatırlatan bir çağrıdır. Bilimi ve üniversiteleri doğayı sömürmek için değil, onunla uyum içinde bir yaşam kurma yolunda önümüzü açan yerler haline getirmeliyiz.

Söyleşiler, film gösterimleri, okuma-tartışma etkinlikleri düzenliyor; dünyanın dört bir yanında yaşamı, adaleti ve özgürlüğü savunan direnişlerle dayanışmayı büyütüyoruz. Çünkü doğanın özgürleşmesi, yaşamın her alanında adaletin sağlanmasından ayrı düşünülemez.

Bu fanzin bir çağrıdır. Doğa ile barışmak için kapitalizme karşı savaş açmamız gerektiğini hatırlatır. Sizleri de bizimle birlikte düşünmeye, tartışmaya, hayal etmeye ve en önemlisi harekete geçmeye davet ediyoruz.

Çünkü bugün direnirsek yarın kazanırız. Doğayı savunmak, yaşamı savunmaktır.

Kızıl sincapların selamıyla,
Ekolojik özgürlük için mücadelede buluşmak üzere!

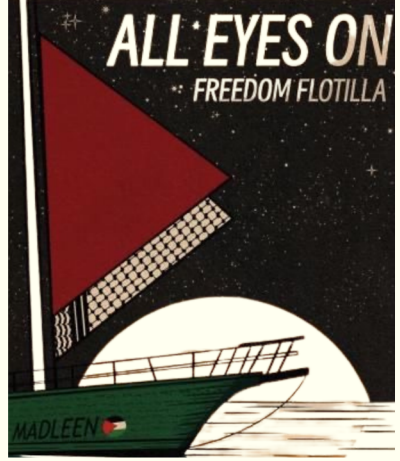
YAŞAMA SAVAŞ AÇMAK

İrem Serim

Geçtiğimiz birkaç haftada Filistin için dünyanın dört bir yanından yükselen protestolar, sessizliği bozan güçlü bir dalgaya dönüştü. Daha önce İsrail'in ablukasını kırma misyonuulla yola çıkan Özgürlük Filosu, bu kez 44 gemi ve dünyanın dört bir yanından gönüllülerle tekrar yola çıktı. Ben Tüm dünyaya bir sivil dayanışma hareketinin nasıl etkili olabileceğini hatırlattı. Beraberinde Filistin ile dayanışma eylemleri büyüdü ve bazı ülkelerde genel greve dönüştü. Protestolar öylesine etkili oldu ki pek çok ülke geçtiğimiz hafta Filistin'i tanıdığını açıkladı. İtalya ve İspanya ise filoyu korumak için gemiler gönderdi.

Global Sumud Filosu'nun gönüllüleri, İsrail'in uluslararası hukuku çiğnemesine karşı ülkelerin gerekenleri yapmadığı için bu yola çıktıklarını söylüyor. Filonun önde gelen gönüllüleri arasında Greta Thunberg ve Thiago Ávila gibi iklim aktivistleri de bulunuyor ve her fırsatta İsrail'in savaş suçlarından ve yarattığı geniş çaplı etkilerden söz ederken soykırımın yanı sıra

ekokırımın yol açtığı sonuçları da ön plana çıkarıyorlar. Peki, Filistin'deki ekokırımı anlamak, bu işgalin sistematiğini çözmek için neden bu kadar önemli?

Ekokırım ve Savaş

Veriler, savaşın sadece ilk aylarında İsrail'in Gazze'ye yönelik hava bombardımanının yol açtığı karbon emisyonunun bile, 20 ülkenin bir yılda ürettiğinden daha fazla olduğunu gösteriyor. Savaşın ilk iki ayında açığa çıkan emisyon ise en az 150 bin ton kömür yakmaya eşdeğer olarak hesaplandı. Savaşın iki yıldır sürdüğü düşünülürse küresel boyuttaki etkilerinin ne denli olduğunu anlayabiliriz.

Tabii mesele sadece karbon salımla sınırlı değil. Ekokırım, Amerika için Vietnam ve Irak'ta bir savaş taktiği idi ve bu ülkeler hâlâ bunun sonuçlarıyla yüzleşiyor. Benzer şekilde şu anda Gazze'de açlığın bir silah olarak kullanılması da ekokırımın bir parçası.

İsrail yıllardır düzenli olarak Filistin'deki sağlıklı toprağı yok etmek için çalışmalar yürütüyor. 2014'ten beri Gazze sınırındaki tarlalara havadan herbisit atıldığı ve tarım alanlarına düzenli olarak buldozerlerle girildiği raporlandı. Filistinli çiftçiler için meyve bahçeleri yıllardır başında nöbet tutarak korunan, protestoların yapıldığı bir yer haline gelmişti. 1967'den beri yaklaşık bir milyon zeytin ağacının İsrail tarafından söküldüğü düşünüldüğünde bu ağaçların Filistin için önemini daha iyi anlayabiliriz. Ağaçlar Filistin için bir gıda kaynağı olmanın yanı sıra işgal edilmemiş yaşam alanlarını temsil ediyor çünkü ağaçlar söküldükçe Filistinliler için yaşanabilir alan daha da daralıyor. Bu sebeple halk kalan meyve ağaçlarını korumak için tarih boyunca büyük bir mücadele verdi. Zeytin ağaçları soğuğa, dona, kuraklığa ve yangınlara karşı direngen yapılarıyla onların bu mücadelesinin birer sembolü haline geldi. Vani ağaçlar ve insanlar İsrail'in yaşamın her türüne karşı açtığı savaşa yıllardır birlikte direndiler.

Son iki yılda İsrail tarihteki en büyük ekokırım suçlarından birini gerçekleştirdi. Şu an Gazze sınırındaki bu son kalan meyve bahçelerinin yerinde İsrail'in askeri üsleri konulanmış durumda. Yıllardır canla başla korunan asırlık zeytinlikler, İsrail'in kara işgaliyle birlikte yerini tahrip edilmiş topraklara bıraktı.

Filistin yarısını kaplayan tarım arazileri, savaş boyunca bilinçli olarak yok edildi. İsrail, Filistinlilerin kendi kendilerine yeter şekilde doğayla uyum içinde yaşayabilecekleri bir toprağın varlığını tamamen ortadan kaldırmayı hedefliyor. 3000 yıllık ağaçlara ev sahipliği yapan topraklar atılan beyaz fosfor bombaları sebebiyle yerini kuraklığa, su kirliliğine ve salgın hastalıklara bıraktı. Beyaz fosfor suya bulaştığında yıllarca sudaki canlıları zehirlemeye devam ediyor ve toprağı karıştığında ise bitki örtüsünü yok ediyor.

Bu noktada toprak ve insan arasındaki ilişkiyi düşünmek gerekiyor. İşgal sadece kara parçasını ele geçirmekle kalmıyor yaşamı topraktan arındırmayı hedefliyor. Bu süreç hem politik hem ekolojik yıkımla gerçekleşiyor. Filistin toprakları halkın kendi kendine yetmesini sağlıyordu, ancak İsrail doğayla uyumlu bir toplumun yeniden var olmasını engellemek için sistematik bir yıkım gerçekleştiriyor. İnsanlara dönebilecekleri birer ev bırakmadığı gibi yeniden bir yaşam filizlendirebilecekleri toprağı da işte bu sebeple savaş açmış durumda.

Dünyanın her yerinde direnen halklara karşı uygulanan ekokırım ilk aşamada toprağı yaşanmaz hâle getirmek için uzun dönemli bir planlama içeriyor, sonrasında insanlardan arındırılan toprak, işgal devleti tarafından zorla mülkleştiriliyor. Metalaştırılan toprak artık doğayla birlikte kendi varlığını sürdüren bir halkın yaşam alanı değil, sermayenin paylaşım pazarlığına konu olacak arsalara dönüştürülüyor. Bu Trump ve Netanyahu'nun Gazze'de otel açma projesiyle de gözler önüne serilmiş oldu. Yani anlaşıldığı üzere işgal, sadece insanları yerinden etmekle kalmıyor, toprağın kendisini de yok ediyor. Yaşamın tüm olanaklarını ortadan kaldırmayı hedefliyor. İşte bu yüzden soykırımın bir taktiği haline gelen ekokırımı anlamak, işgalin sistematiğini çözmek için elzem.

Savaşlar, dünyanın her yerindeki yaşam için tehdit oluşturmaya devam ediyor. İsrail'in yarattığı yıkımı ölçmek için yapılan çalışmalar halen sürmekte olsa da savaş sebepli ekolojik yıkımın her gün dünyayı geri dönülmez noktaya biraz daha yaklaştırdığı ortada. Savaşın hüküm sürdüğü bir dünyada iklim kriziyle mücadele etmek mümkün değil bu sebeple filoda bu kadar iklim aktivisti olması aslında şaşırtıcı değil. İşte bu nedenle, Gazze'ye doğru yola çıkan iklim aktivistleri, uzun soluklu mücadelenin bir sembolü hâline geliyor.

NÜKLEER ÇAĞDA SAVAŞ VE EKOLOJİK YIKIM

Beysa Ceylan

Veryüzünü etkisi altına alacak küresel çapta bir savaş, ekolojik çöküş çağında ne gibi sonuçlara sebebiyet verebilir hepimiz için merak konusu. Kapitalist ulus devletlerin güvenliklerini tehdit unsuru olduğu için askeri faaliyetlerin ekolojik maliyeti hakkındaki veriler oldukça sınırlı. Ancak kendi kendini yeniden üretebilme imkanını elinden aldığınız canlıları köleleştirebildiğinizden tarihte neredeyse tüm savaşlar karşı tarafın doğal varlıklarını ya da kaynaklarını yok etmeyi içeriyordu. Ancak nükleer silahlar çağında bu olgu yeryüzünde bildiğimiz anlamda yaşamın yok olması anlamına geliyor kuşkusuz.

Bilim insanlarının 2. Dünya Savaşı, Vietnam ve Irak savaşlarının yapıldığı ekosistemlerde yaptığı incelemelerin bulgularının oldukça yıkıcı olduğu söylenebilir. Örneğin Fransa ve Almanya ordularının karşı karşıya geldiği Kuzey Fransa'nın bir bölgesinde toprak ve organik maddeyi içeren humus tabakası o tarihten beri yeşermiyor. **Sürekli ve yoğun ateş hattında kalan bölgede canlılık önemli ölçüde hasar almış durumda.**

Nükleer teknolojinin kendini gösterdiği 2. Dünya Savaşı döneminde adeta yeryüzünün çöplüğümüşçesine okyanusa atılan radyoaktif maddeler ise hala deniz ekosistemlerini tahrip ediyor. İmha etmenin mümkün olmadığı ya da oldukça maliyetli olduğu bu silahların bile bile üretimi doğaya yabancılaştıran bir sistemin nelere yol açabileceğine dair iyi bir örnek.

İngilizcede "warfare" anlamına gelen savaş durumu, savaşın hazırlık aşamasını, ön çatışma dönemini ve esas savaş anının tamamını kapsayan bir kavram. **Tüm bu aşamalar için nükleer dönemin başından beri dünya üzerinde en az 2000 nükleer bomba kullanıldı ya da denendi. Arktik Okyanusu'ndan güney denizlerine kadar bu denemelerin yapıldığı yaşam alanları geri döndürülemeyecek şekilde tahrip edildi. Ayrıca bu bombalar en az 400 000 ölümcül kanser vakasına yol açtı.**

Vietnam Savaşı ise emperyalist rekabetin yalnızca insanlığa değil doğaya açtığı savaşın da en acı göstergelerinden biri. ABD ve savaş örgütü NATO, Çin'n güneydoğusunda kalan bu küçük ülkeye karşı savaşın sürdüğü 20 yıl boyunca milyonlarca ton kimyasal silah kullandı. Yıllar sonra bir Vietnam savaşı veterani, bir belgesele verdiği röportajda Vietnam'da savaşın yoğun yaşandığı ve dünya üzerindeki biyoçeşitliliğin en zengin olduğu yerlerden olan Dak To bölgesinde 1974 yılına gelindiğinde canlı hiçbir şeyin kalmadığı söyleyecekti.(1)

Vietnam'daki ekolojik kırımın en önemli nedenlerinden biri sık ve yoğun Muson ormanlarının ABD emperyalizmine karşı savaşan Vietnamlı gerillalara sağladığı stratejik gücü. Bu ormanları iyi tanıyan gerillalara oldukça gelişkin savaş uçaklarına sahip ABD ordusundan korunmayı, lojistik ve tuzak imkanlarını sağlıyordu Vietnam'ın bitki örtüsü. Buna karşılık ABD Ordusu, kimyasal ajanlar ve herbisitlerle Vietnam'ın ekosistemi için bir felaket yaratacak olan Ranch Hand Operasyonunu başlattı. Portakal Gazı (Agent Orange) diye bilinen ve yeryüzündeki en şöhretli herbisitlerden alan bu kimyasal zehir Vietnam'ın yağmur ormanlarının erimesine yol açtı. Ayrıca Vietnam'da yeni doğan birçok canlının gelişiminde anomalielere yol açan bu madde hücrelerin genetik oluşumunu etkileyen bir hormon gibi çalışıyor

ve vücut tarafından yok edilemiyordu. O kadar yoğun miktarda kullanılmıştı ki bu zehir, 40 yıl sonra bile suda, toprakta ve yeni doğan bebeklerin vücudunda tespit edilebiliyordu.

2003 yılında yaşanan Irak Savaşı'nda kullanılan Uranyum zenginleştirme sırasında açığa çıkan bir yan ürün olan Zayıflatılmış Uranyum ise başka bir kimyasal ve radyoaktif felaket örneklerinden biri. Zayıflatılmış Uranyum'dan yapılan füzeler hedef tankları vurmakla kalmıyor içerisinde patlayarak etrafa uranyumlu bir yakıcı toz olarak geri yağıyordu. Saddam'ın tanklarının bu füzeler karşısında pek şansı yoktu. Ayrıca sadece Irak Savaşı'nda 3000 ton zayıflatılmış uranyum ekosistemlere karıştı. Bu yeni doğan ölüm oranlarını 6 kat artırdı, ayrıca dolaşım sistemine giren toksik metal ile Körfez Savaşı sendromu denen bir hastalığın da yaratıcısı oldu.

Vietnam Savaşından bir görüntü

**Doğanı Çocukları izlemenizi
şiddetle öneriyor!**

(1) The Ecological Damage of Modern Warfare, Seed Documentary, Youtube

Modern savaşlar çağında yalnızca 2003 Irak Savaşı'nda ABD ve müttefiklerinin her ay kullandığı petrol miktarı 1. Dünya Savaşı'nda kullanılandan %30 daha fazladır. Bu çağda sadece savaş hazırlıkları 15 milyon kilometrekarelik alanı yok etmiştir. 1 savaş jeti günde ortalama 500 otomobilin ya da küçük bir kasabasının kullandığı kadar enerji tüketmektedir.

Filistin'de yıllardır süren savaş, Orta Doğu'da yaşanan sürekli savaş durumu ve daha nicesi hesaba katıldığında günümüzün biyolojik, kimyasal ve nükleer savaş teknolojilerinin sebep olduğu ekolojik kırim ve soykırımlar yukarıda bahsettiklerimizden epey fazladır şüphesiz.

Sermaye ilişkisinin krizlere ve savaşlara eğilimli yapısı insanı çıldırtan boyutlarda bir vahşet çağının açılmasına neden oldu. Her geçen gün yok ediciliği daha yüksek silahların üretimi için devletler birbiri ile canhıraş yarışıyor. Silah teknolojisinin geldiği bu aşamada engelleyemediğimiz küresel çapta bir savaşın yeryüzündeki ekolojik dengeleri geri dönüşü olmayan bir yere ulaştırması su götürmez bir gerçek. Barış ise günümüzün en ekolojik taleplerinden biri.

SAVAŞLARDAKİ HAYVAN SÖMÜRÜSÜ

Çağdaş Özbakır

Tarihte Hayvanların Savaşlardaki Etkisi

Hayvanlar tarih boyunca birçok alanda sömürüldü ve bu sömürüler tarihin akışını etkiledi. Bu sömürü alanlarından en barizi olmasına rağmen en çok göz ardı edilenlerden biri de hayvanların savaşlardaki sömürüsü. İnsanlar tarihin ilk savaşlarında dahi hayvanları güç, hız ve iletişim gibi birçok amaçla sömürdü. Hayvanların savaşlardaki kullanımı savaşların sonuçlarını ve buna bağlı olarak tarihin akışını etkiledi. Bilim insanı ve tarihçi Jared Dimond hayvanların tarihin akışına olan etkisini "Avrasya'nın bir güç merkezi olarak ortaya çıkmasının nedeni üstün kültür ya da zekâ değil, evcil bitki ve hayvanların mevcudiyeti ve dünya üzerindeki tesadüfi konumudur." sözüyle anlatır. Yani Avrasya bölgesindeki medeniyetler atların sırtı üstünde yayılabilmıştır.

Bu sebeple atlar savaşlarda en çok sömürülen hayvanlardan biridir. Bugün Avrupa ülkelerini oluşturan Cermen, Latin, Helenik ve Slav halkları Ukrayna'nın güneyinden Batı Avrupa'ya kadar uzanan bir bölgeye atların atıklığını savaşlarda ve yolculuklarda kullanarak yayılabilmiş ve imparatorluklarını kurabilmiştir. Örneğin Avrupa tarihini en büyük imparatorluğunu oluşturan Büyük İskender'in başarısı atlı birliklerine dayanmaktadır. Büyük İskender özel "Hetairoi Süvarileri" sayesinde savaşların akışını değiştirmiş ve tarihin en büyük imparatorluklarından birinin kurarak tarihe yön vermiştir. Büyük İskender'in Pers Kralı III. Darius'un ordusunu sayıca az bir orduyla yenebilmesinin sebebi olarak da bu atlı birlik gösterilir.

Benzer şekilde tarih boyunca atlardan fillere, fillerden güvercinlere birçok hayvan farklı şekillerde savaşlarda sömürülmüş ve öldürülmüştür. Bugün ilerici olduğunu iddia eden emperyalist ülkeler medeniyetlerini aslında hayvanların sessiz çığlıkları ve kırılmış kemikleri üzerine kurmuştur.

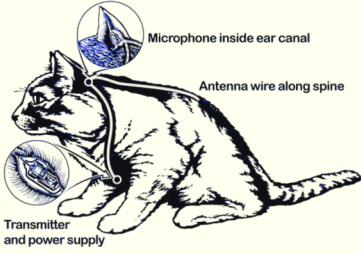

Günümüzde teknolojik gelişmeler sayesinde hayvanların yerini makinelerin aldığı düşünülse de sınırlı evrilerek devam etmektedir. Hayvanlar savaşlarda artık güçlerinden çok keşif için kullanılmaktadır. Birçok devletin hayvanlardan oluşan izci birlikleri bulunmaktadır. Bunun bir örneği ise Türk Silahlı Kuvvetleri'nin uzaktan kamuta sistemidir. Bu sistemle köpekler özel kamera ve gözlüklerle riskli görülen mağara ve benzeri alanlara keşif amacıyla gönderilir.

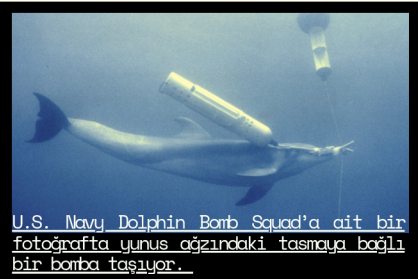
Robot teknolojilerinin bu kadar gelişmesine rağmen orduların hala hayvanları feda etmesinin sebebi ise maliyet hesapları. Ordular diğer tüm sömürü alanlarında olduğu gibi hayvanları canlı olarak değil eşya olarak görmektedir. Güncel hukuki düzenlemeler de bu tutumu destekler. Cenevre Sözleşmesi'ne göre hayvanlar savaşlarda mal statüsündedir.

Hayvanların orduda sömürüldüğü bir diğer alan ise ajanlık. CIA 1960'larda yılında Sovyet diplomatları dinlemek için "Acoustic Kitty" Projesi'ni başlatmıştır. 1970'lerde "Project Tacana" projesi ile güvercinlere yerleştirdikleri kameralarla hedef bölgelerden görüntü almayı çalışmışlardır.

Son yıllarda ise deniz memeleri mayın tespiti, liman savunması ve ajanlık için kullanılmaktadır. Örneğin Amerikan ordusu "U.S. Navy Marine Mammal Program" adlı program kapsamında yunusları kullanıyor. Sahip oldukları biyolojik sonar ile sudaki mayınlara ve gemi radarlarına yakalanmadan yaklaşabilen yunuslar üzerlerindeki kamera ve GPS'le istihbarat sağlıyor. Ayrıca ordu yunusları gemilere patlayıcı yerleştirmek için de kullanıyor. ABD Irak'ta yunusları bu kapsamda kullanmış. Benzer şekilde 2015'te İsrail'in de Filistin'in limanlarında yunusları bu amaçla kullanıldığına dair Hamas'ın iddiaları bulunmaktadır.

Bu örneklerden de görüldüğü üzere hayvan sınırsız teknolojik gelişmelerle bitmemiş yeni alanlara yayılmıştır. Hayvanları birer mal olarak gören antroposentrik anlayış devam ettiği sürece de hayvanlar tarih boyunca farklı şekillerde sömürülmeye devam edecek.

Savaşların Hayvanlara Etkisi

Hayvanları eşya olarak gören bu anlayış savaşlarda hayvanları araçsallaştırmak ile kalmamış aynı zamanda katletmiştir. Savaş sırasında insanların yaşam alanları olan şehirler gibi hayvanların yaşam alanları olan ormanlar, nehirler ve denizler de bombalanmaktadır. Ocak 2024 verilerine göre Gazze'deki orman örtüsünün %80'ini İsrail tarafından içerisinde yaşayan canlılarla birlikte yok edildi. Bu orman kaybı neticesinde endemik bir tür olan *Filistin Güneş Kuşu* artık bölgede görünmüyor. Gazze kıyılarında uzun zaman sonra 2022'de ilk kez gözükten Akdeniz Keşiş Foku savaş sonrası suyun kirlenmesi ile bir kez daha ekosistemini kaybetti.

Ormanlık alanların yok olması, nehirlerin kirlenmesi, savaş sebebiyle açığa çıkan gazlar ve yok olan türler savaş sonrasında telafi edilemez sonuçlar doğurmaktadır. Gazze'de yok edilen yaşam alanları, açlıktan kemikleri sayılan insan ve hayvan bedenleri bize Filistin'deki yaşamın her parçasının toplu şekilde kurtuluş ve barış için dünyaya seslendiğini gösteriyor.

Filistin Güneş Kuşu

YEŞİL YIKAMA VE VEGANLIK ALTINDA KIRIM

Zehra Yağmur Şimşek

İsrail her gün yeni bir savaş suçuna imza atarken yarattığı geri dönülemez yıkımlardan ilgiyi uzaklaştırmak ve kendisini Ortadoğu'da *modern* batılı değerleri temsil eden tek ülke olarak göstermek için sürekli olarak çeşitli göz boyama kampanyalarına başvuruyor. Bunların en başında da *pinkwashing* ve *greenwashing* geliyor. Bu göz boyama kampanyalarından biri de veganlıkla ilgili. İsrail dünyanın en vegan ordusuna sahip olduğuyla ilgili süregelen bir propaganda yürütüyor. Ayrıca kendi yaptığı ekolojik kırımı göz ardı ederek doğayı savunan propagandalar da gerçekleştiriyor.

İsrail'in Veganlık Algısı

Filistin'de gerçekleşen soykırım iki yıldır devam ediyor, üstelik günden güne daha da şiddetleniyor. Diğer ülkelerden aldığı destekler İsrail'e istediğini yapabilme hakkını verirken kendisini iyi ve herkes için güvenli bir ülke olarak sunmasına olanak da tanıyor. Kendisini "*Veganlığın başkenti*", "*Lgbtq+ haklarında Ortadoğu'daki en gelişmiş ülke*" ilan ederken tüm dünyanın gözleri önünde bir soykırım gerçekleştiriyor. Askerler için vegan giyim seçeneklerinin

olması, ordu içerisinde on binden fazla vegan/vejeteryan olduğunun söylenmesi hayvan hakları konusuna duyarlı bir ordu izlenimi yaratma çabasından başka bir şey değil. Bu şekilde dolaylı bir yolla yaşama değer verdiğini göstermeyi, üstünde hegemonya kurduğu küresel medyayı kullanarak da sempati uyandırmayı hedefliyor. Oysa bu tutumu, ellerinde soykırımın kanı bulunan bir ordunun üstünü tam anlamıyla yeşil aklama girişiminden ibaret.

Veganlık en başta sömürsüz bir dünya idealiyle hayvanların yaşamı için mücadele etmektir. Böyle bir yaşam felsefesini benimsemiş insanların işkencenin, açlığın, şiddetin destekçisi olması; günün sonunda da toplu katliamı uygulayan askerler konumuna gelmesi mümkün değildir. Veganlık sadece bir elma derisi bot giymek, hayvansal gıda barındırmayan öğünler tercih etmek değildir.

veg·an
/'vēgen/

noun

1. Şiddete ve sömürüye karşı tüm canlılar için özgür bir yaşamı savunan kişi.

UNTIL EVERY
CAGE IS EMPTY.

Bir askerin en başında vegan olması kendi içinde çelişkiler barındırırken İsrail ordusunun başka bir deyişle soykırımı uygulayan insanların neden vegan olamayacağı çok daha açıktır diye düşünüyorum. Ordunun kullandığı hayvan derisi botları vegan alternatiflerle değiştirmek, her öğün iyi bir vegan menü çıkarmak canlıların katliamını engelleyen bir misyon benimsemiyor.

En başta İsrail ordusu adım attığı her yerde toprağı, ağaçları, insanları yani kısacası yaşamın her biçimini yok ediyor. Yaşamın her biçimini yok eden bir kitleyi vegan kıyafetlerle süslemek onları vegan yapmaya yeterli mi? Veganlık içinde barındırdığı sömürsüz dünya idealinden ayrıştırılarak sadece hayvan derisi olmayan bir ayakkabı tercihi sunmakla sınırlandırılmaz. Veganlık üzerinden sempati kazanmaya çalışmak askerlere vegan imajı çizerek kamuoyuna oynanan bir göz boyama oyunudur sadece.

**NOTHING JUSTIFIES
GENOCIDE.**

İsrail'in kendisini "veganlığın başkenti" ilan ettiği bir durum da var. Veganlık herhangi bir ülkenin sahiplenilebileceği bir değer midir? Neoliberal ilişkiler ve sınırlı düzeni içerisinde veganlığı etiket olarak üstlemek mümkün müdür? İlk olarak veganlığı etiket olarak kullanılamayacak bir yaşam mücadelesi olduğunu atlamak gerek. Sınırlı düzenine karşı hayatı savunan bir değer; restoran sayısıyla, kâr odaklı ticari ilişkiler içerisinde sınıflandırılmaz. Bunun yanı sıra bazı kesimlerin yaşamını ve hayatını yok sayan, belli bir grubun istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda ilerleyen bir yapının veganlığı üstlemesi de veganlığın savunduğu görüşe ters düşüyor. İsrail bitki bazlı beslenen asker sayısından sonra vegan restoranlarının çokluğuyla övünüyor. Vegan turizmi ile dikkatleri üstüne çekmeye çalışan bir tutum sadece bu. Vegan turizm ile sağladığı kazancı daha Filistin'deki insanları, hayvanları, ağaçları yok etmeye yani kısaca yaşamı sonlandırmaya adanması da gerçek yüzünü yeteri kadar gösteriyor.

Doğayı Savunmak mı Ekokırım mı?

Filistin, bitki ve orman bakımından zengin bir yapıya sahip. Zeytinlik alanlarının çok olması ve kendisine ait bitki örtüsünün bolluğuna karşılık İsrail işgal ettiği Filistin topraklarının doğal bitki örtüsünü bozarak kendi getirdiği bitkileri ekti. Halihazırda oraya ait bitkileri yok ederek aslında oranın kendi ekolojik yapısını da bozdu. Filistin'in bitki örtüsünü değiştirerek verdiği zararın yanında savaşın verdiği zararlar da var. Soykırımla birlikte bir ekokırım da gerçekleşmesine rağmen işgal edip yerleştiği toprakların doğasını savunduğu platformları var.

Doğa bazlı sürdürülebilir projelerle ilgilenen, "İsrail'in doğası" için mücadele eden bir yerden yaklaşıyorlar. İsraillilerin mental sağlığı için eko-terapi düzenlerken yaptıkları yıkımı kim telafi edecek? Onlarca insan hayatını kaybetmişken, onlarca orman savaş yüzünden yok olmuşken İsrail devletinin çevre projeleri görüldüğü gibi yarattığı yıkımın üstünü boyamak üzere yapılan propagandalardan başka bir şey değil. Buna ek olarak yakından baktığımızda tüm bunlar bize İsrail'in doğaya bakışının bile bir zaptetme girişimi olduğunu gösteriyor. *İsrail'in doğası* diye halkın zihnine kazınmaya çalışsalar da doğa ulusların yapıyı sınırlarını tanımaz. Gazze'de tarihin en büyük ekokırımı gerçekleşmişken ne İsrail ne de soykırımı canlı izleyen dünyanın kalan kısmı bu ekokırımın etkilerinden azade değil.

Sonuç

Yeşile boyanmış bu kıyım iklim krizi açısından olumlu bir anlam ifade etmiyorken sadece belli bir kitleyi yönlendiriyor. Yapılan sözleşmeler, alınan kararlar hiçbir zaman doğa kıyımını umursayan bir yerden yapılmadı. Doğa ve hayvanlar, birilerinin harcaması için varmış gibi hareket ediliyor. Yaşamın tek öznesi sermayedarlar ve güçlü bir siyasi konumu olanlar mı? Doğa, insanlar, hayvanlar bu düzenin devamlılığı altında ezilen birer obje olmayacaklar.

İsrail'in yapılanları gizlemek için veganlığı kullanması, gerçekleştirdiği ekokırımı rağmen çevreci politikalar uyguluyor gibi görünmesi yaptıklarının üstünü örtmüyor. Yapılan katliamın, yeşil yıkamanın gölgesinde yok sayılması söz konusu bile değil. Gazze'den yükselen yardım çağlıkları İsrail'in propagandalarından daha görünür. Diğer devletlerden aldığı güç Filistin için yola çıkan gemileri, Filistin için dünyanın dört bir yanından yapılan eylemleri susturmuyor. Hatta Filistin mücadelesi etrafında örülen yeni bir direnişi yükseltiyor.

DAHA İYİ BİR DÜNYA

Zeynep Küçükkeskin

Çiçeklerin üzerine düşen dehşet gölgesi algılanmadığı anda bahar dalı bile yalana dönüşür; "ne kadar hoş!" gibi masum bir ünlem bile mide bulandıracak kadar nahoş bir varoluşun mazereti olur. Artık güzellik ve avunu yoktur - korkunç olanı gören, ona dayanabilen ve olumsuzluğun avunsuz bilinci içinde yine de daha iyi bir dünya olasılığına bağlı kalan bakıştan başka.

Theodor Adorno- Minimia Moralia

Çiçeklerin üzerine düşen dehşet gölgesini görmeden baharı seyre dalmak suça ortak olmanın en kaçamak biçimidir belki. Bu meşhur krizler çağında sıkça yapıyoruz bunu. Bu kaçamak bakışın bireysel ahlaki zafiyeti artık hepimizin paylaştığı kolektif bir ruh hali. Dehşet, sürekli bir "olağanüstü hal" gürültüsü içinde rutinimiz haline geldi. İklim krizinin geri sayımından önümüze her gün daha fenası düşen savaş görüntülerine kadar uzanan bu kesintisiz travma akışı dehşeti sıradanlaştırdı. Toprağa, suya ve havaya sindi. Savaşın dehşeti, biz onu "olağanüstü hal" gürültüsü içinde sıradanlaştırdıkça anlık kuvvetinden de öteye geçip ekosistemin kimyasına karışan kalıcı bir zehre dönüştü.

Çünkü çağımızın çatışmasının hedefi bedeni aşan noktada o bedenin varoluş zeminini hedef almakta. Savaş "yanlışlıkla" ormanları yakmıyor, ormanları yakmayı bir strateji olarak belirliyor. İnsanları yerinden etmekle kalmıyor, o insanların bir daha geri dönemeyeceği bir coğrafya yaratmakla övünüyor. Bu, toprağı kalıcı olarak yaşamaz ve yaşanamaz kılma siyasetidir.

Bu veba, bu küresel savaş gezegenimizin her noktasını kuşatmış durumda. Filistin'de toprağı öldürmek için sıkılan herbisitlerde; Ukrayna'da bir barajın patlatılmasıyla Karadeniz'e akan zehirde, tarlaların kasıtlı olarak yakılmasında; Yemen'de ve Sudan'da kıtlığı bir silaha dönüştürmek için bombalanan su kuyularında... Hepsinde aynı veba yayılmakta. İşte Adorno'nun bahsettiği o bölge artık bizzat toprağın kendi ölümü.

Toprağın ölümü savaşın tesadüfi bir yan efekti değil. Bu, çağımızın küresel savaş pratiğinin hesaplanarak işlenmekte olan cinayeti. Cinayetin saiki de bizzat yaşamı hedef almak. 21. yüzyılın ilk çeyreğini bitirirken tanık olduğumuz amansız temellük etme, tüketme, yok etme dürtüsüyle birleşiyor. Savaş, bu dürtünün en kaba ve en hızlı aracı.

Acımasız bir endüstriyel provası 20. yüzyılın ortasında Vietnam ormanlarında yaşandı. ABD ordusunun Agent Orange adını verdiği ve uçaklarla milyonlarca litre püskürttüğü herbisit, kağıt üzerindeki "yaprak dökcüsü" (defoliant) amacıyla sınırlı kalmadı. Toprağın kimyasına işledi, pirinç tarlalarını çoraklaştırdı, su kaynaklarını zehirledi, nesiller boyu süren kanser vakalarına yol açtı. Asıl amacı bir halkın direnişini kırmak için o halkın sırtını dayadığı coğrafyayı, o coğrafyanın sunduğu gıdayı, siperi, barınağı ve hafızayı yok etmekti. Toprak da bir düşmandı artık.

Bugün ekokırım, Agent Orange'in mirasını taşıyor ama yöntemleri daha süregelen, daha sistematik ve daha idaridir. Agent Orange dehşetin provasıysa bugün tanık olduğumuz şey dehşetin bürokratik normalleşmesidir. Milyonlarca litre zehri tek seferde püskürtmek yerine işgal politikaları, sınır uygulamaları, 'tampon bölge'

ilanları, sistematik herbisit kullanımı ve altyapının hedef alınmasıyla toprağı adım adım kararlarla yaşamdan koparıyor. Gazze sınırındaki tarım arazilerine düzenli sıkılan herbisitler, oradaki binlerce yıllık yerel tohumları, iklimle adapte olmuş bitki örtüsünü ve mikrobiyomu öldürüyor.

Burada Mahmud Derviş'in şu sözleri geliyor aklıma: "Orada bulduğun ne peki? Bir gül resmi bulamazsın. Güzel bir sahilin veya güzel bir kadının resmini de bulamazsın. Bütün hepsi yerini tanklara, savaş uçaklarına, ağlama duvarına, işgal altındaki Süveyş kanalını görüntüleyen resimlere bıraktı yerini. Diyelim bir zeytin dalı bulabildiğine sevinecek gibi oldun, bir de bakarsın ki Fransız savaş uçağının üzerine boyanmış."

Barışın ve kök salmanın en kadim simgesinin dahi savaşın estetik süsü haline getirildiği korkunç bir dünyadır bu. Savaş uçağının üzerindeki o resim Adorno'nun "mide bulandıracak kadar nahış bir varoluşun mazereti" dediği şeyin ta kendisidir. Gazze'de kökünden sökülen, herbisitle kurutulan, yaşam hakkı elinden alınan gerçek zeytin ağacının cinayetini gizler. Bilinçlerimiz bu cinayeti görmelidir, avunmayı reddetmelidir. Bilmelidir ki bu çağda avunmak, o toprağa herbisit sıkın iradenin suç ortağı olmaktır. Direniş, o sahte zeytin dalı resmini kazımak ve altındaki öldürücü metali göstermekle başlar. Bizim görevimiz bu bakışı sürekli korumak, bu dili konuşmak ve bu tanıklığı kayda geçirmek olmalıdır.

EL BADAWİ:KÖK SALMANIN HİKAYESİ

İrem Serim

*Bu hikaye işgalci İsrail'in Batı Şeria'ya bölünmüş sınır tellerinin öbür ucunda 5.000 yıllık "El Badawi" zeytin ağaçlarının koruculuğunu üstlenmiş Salah Abu Ali adlı bir Filistinli'nin bu antik ağaçlarla ilgili verdiği röportajdan esinlenerek yazılmıştır.**

"Hasat zamanı sonunda geldi mi?" diye sordu Badawi. "Neredeyse geldi, bir haftaya başlarız." dedi babası. Çocuk etrafı incelemeye koyuldu ve her defasında olduğu gibi bakışları yine tellerle çevrili kısma takıldı. Bir zeytin ağacının kovuğunun arkasına saklanıp bir süre o yöne baktı. Sınırın bu tarafında bitmiş yabancı çiçekleri vardı, diğer tarafında ise tanklarla ezilmiş topraklar.

Sanki o tarafta çiçekler bitmiyormuş gibiydi, renkler o tarafa doğru soğuklaşıyordu adeta. Babasından duyuyordu; tanklar bazen bu tarafa geçiyordu. İzlerini görebiliyordu. Tankların geçtiği yerlerde çiçekler ezilmiş ve henüz daha yenisi çıkmamıştı. Çiçeklerin arasında birer kara leke gibi ilerleyip gidiyordu çizgiler. Etrafa bakarken teller orada değil de daha yakında olsaydı, ya da daha uzakta bir yerde olsaydı ne olurdu diye düşünüyordu çocuk. Neye göre burada, neye göre orada olduklarını anlamıyordu.

Bu tarafta sınırlar meyve ağaçlarındandı; o tarafta ise tellerden, silahlardan, tanklardan ve bir şeyleri gizlemek için dikilmiş gibi duran çam ağaçlarından.

Babası, ileride buraya bakma işinin kendisine devredeceğini söylüyordu ama o bunun ne anlama geldiğini anlamayacak kadar küçüktü. Toprak nasıl birilerine ait olabiliyordu? Toprak iki tarafta da aynı toprak olmalıydı. Yere uzanıp bir avuç kum aldı ve sonra yavaşça dökmelerine izin verdi. Tanecikler rüzgarla birlikte karşıya doğru uçup dağıldılar. Rüzgar alıp böyle kolayca toprağı diğer tarafa uçurabiliyorsa hiç bir insanın gücü toprağı zaptetmeye yetmiyor olmalıydı. Demin avucundaki toprak onundu da şimdi karşıya uçup başkasının mı olmuştu?"Baba, toprak aynı toprak değil mi? Neye göre bizim, neye göre onların oluyor?"

Babası kafasını kaldırıp çocuğun baktığı tarafa doğru gezdirdi bakışlarını. Bir süre öylece durdu, bakışları sertleşmişti. Sonra tekrar zeytin ağaçlarının arasında yürümeye başladı.

Çocuğu yanına çağırıp bir fidan gösterdi. "Bu fidanı sen doğduğun gün buldum. Daha yeni filizlenmişti. Hâlâ küçük, değil mi? Çünkü zeytin ağaçları yavaş büyür bazıları beş, bazıları altmış yılda olgunlaşır. Yani sen onun yetiştiğini göreceksin; o da senin. Adını bu olaydan esinlenip koyduk, sen onlara onlar sana isim veriyor bu birbirimize nasıl bağlı olduğumuzu göstermiyor mu?"

Babası eliyle çevredeki ağaçları işaret etti. "Gelip kurulmakla toprak sahibi olunmaz. Her gün gelip bu ağaçları kontrol ediyoruz, onlarla ilgileniyoruz. Kimi zaman gölgesinde uyuyoruz. Bu ağaçlar da bize yaşam veriyor. Bu zeytinler sayesinde masamıza yemek koyabiliyoruz. Ben bu ağaçlar arasında büyüdüm; deden, onun babası da... Bu ağaçlar öyle uzun zamandır burada ki bizi bizden daha iyi biliyorlar. Ben kendi dedemi hiç görmemişim ama bu ağaçlar onu gördü. O da bizim gibi bu ağaçlara su verdi, bu ağaçların dallarından düşenleri yiyerek büyüdü. Yani bu ağaçlar onu büyüttü, seni de büyütecekler, kardeşlerini de. Sen onlara, onlar sana yaşam verecekler."

Çocuk yaklaşıp fidana baktı. Diğer asırlık ağaçların yanında küçük kalmıyordu. Sanki onların gölgesinde güvenle büyüyor gibiydi.

"Savaş zamanında bu ağaçların altına gelip uyurduk. Bize sığınak oldular. Kimi zamansa gelip de sökmeyenler diye başlarında nöbet tuttuğumuz günler oldu. Belki senin de olacak. Ama merak etme, dayanıklıdır. Bak şu köklerine, nasıl da sınımsız bağlıyorlar toprağa. Biz bu ağaçlara bağlıyız, bu ağaçlar da köklerinden sınımsız bu topraklara bağlı. Yani anlayacağın, bu toprak bize ait olduğu için değil, biz bu toprağa ait

olduğumuz için buradayız. O bize, biz ona yaşam verdiğimiz için. Biz onu korudukça, o asırlar sonra bile buradaki çocukların masasında sıcak bir yemeğe dönüşecek, gölgesinde onları ağırlayacak, onları da büyütecek."

Babası ilerideki bir ağacı gösterdi.

"Bu ağaç üç bin yıldır burada. Bize neler bıraktığını anlıyor musun? Bu topraklarda yetişmek, böyle dündük dumak kolay iş değil. Ne sert kışlar gördüler, solmadılar, direndiler. Bazen susuzluktan kavruklukları dönemler oldu, kuraklığa rağmen direndiler ve yeşemek için bekletiler. Yani öyle kolay değil sökmek bu ağaçları yerinden. Ve bu sadece görünen yanı. Tıpkı bizim gibi toprağın altında asırlardır uzayan kökleri bu toprağın her bir yanına nüfuz etmiş."

Olur da bu ağaçlar buradan zorla sökülürse, işte o zaman biz toprağımızı kaybederiz, çünkü o zaman köklerimizden kopmuşuz demektir. Yaşam kaynağını yitirdiği yerde insan nasıl var olabilir?" Ama onlar yıllardır bu ağaçlara göz dikmiş durumda. Eskiden bu tankların yerinde de ağaçlar vardı. Kuşlar ötüyordu, yaşamı hissediyordun. Ama onların tanklarıyla geçtiği yerde yaşam küsüyor gibi. Doğa onların tellerle çizildiği sınırları tanımaz. Ama yine de o tarafa bakınca renklerin solduğunu görebilirsin. Çünkü onlar her şeyi yakıp yıkarak toprağı zapt etmeye çalışıyorlar. Ama bu topraklardaki her şey, direnişi yıllardır göğsünde eritip var oldu."

Babası zeytin ağaçlarının katmanlanmış kıvrımlarını gösterdi "Bu ağaçlar beş bin yıldır burada yaşama öylesine sıkı tutunmuşlar ki hiçbir şey onları yıldıramamış. Biz de onlar gibi yaşama tutunacağız."

Çizim

Zeytin Dalı

Sultan Altınpınar

“ Zeytin ağacına sarıldım. Benim için çok değerliydi, bu yüzden sarıldım ona. Zeytin dolu yaklaşık beş yüz ağaca saldırdılar. Zeytin ağacımı yok ettiler, ama ben onu yeniden yetiştirdim. İstilacılar benim toprağımı asla alamayacaklar. Dünya son bulana kadar direnmeye devam edeceğiz.”

-Mahfoutha Shtayyeh

Mahfoutha, 2004 yılında köyündeki yüzlerce zeytin ağacını söken İsrail askerlerine karşı dik durarak Filistin mücadelesinin sembollerinden biri haline geldi. Kendinden bir parça olarak gördüğü (sökülmeye çalışılan) ağaçlardan birine sarıldığı bu fotoğraf bize Filistin'deki mücadelenin ekoloji mücadelesiyle olan ayrılmaz bağıını gösteriyor. Onu ve direnen Filistin halkını selamlıyoruz.

